

Резюме

Рязанова Н. И. Служебные объекты интеллектуальной собственности, созданные за счет средств государства: опыт Финляндии.

В статье исследуются особенности правового режима служебных объектов интеллектуальной собственности, созданных за счет государственных средств, в Финляндии. Определяются критерии, необходимые для признания изобретений как служебные. Раскрываются правовые гарантии, установленные для работников и работодателей после прекращения между ними трудовых отношений. Акцентируется внимание на целесообразности заимствования опыта Финляндии при реформировании сферы проведения научных исследований в Украине.

Ключевые слова: интеллектуальная собственность, служебные объекты, имущественные права интеллектуальной собственности, государственные средства, научные исследования.

Summary

Ryazanova N. Service objects of intellectual property rights created with public funds: experience of Finland.

The characteristics of the legal regime of service objects of intellectual property rights created at the expense of public funds in Finland have been investigated. The criteria that are required for the recognition of inventions as service have been defined. The author also has disclosed the legal guarantees established for employees and employers after the termination of the employment relationship between them. Attention is focused on the feasibility of borrowing experience of Finland to reforming the scientific research area in Ukraine.

Key words: intellectual property, service objects, exclusive intellectual property rights, public funds, scientific research.

Отримано 10.09.2013

УДК 347.77 + 347.223.1

В. В. СЕЛІВАНЕНКО

Володимир Володимирович Селіваненко, аспірант Київського університету права НАН України

ФОРМИ ПОРУШЕННЯ ТА ЗАХИСТ ПРАВ СУСПІЛЬСТВА НА ОБ'ЄКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Правомочність вимагати захисту прав інтелектуальної власності є складовою змісту права на об'єкти інтелектуальної власності та передбачена, зокрема, низками статей Цивільного кодексу України¹ – ст.ст. 15, 432. У теорії цивільного права під захистом розуміють систему активних заходів, що їх застосовують власник, компетентні державні чи інші органи, спрямовану на усунення порушень права власності, покладення виконання обов'язку з відновлення порушеного права на порушника².

Проте визначенню того, які безпосередньо дії щодо захисту прав інтелектуальної власності у сфері охорони здоров'я є найбільш розповсюдженими та ефективними, передує окреслення найпоширеніших способів порушення, невизнання або оспорювання прав.

Форми порушення доцільно розподілити на дві основні категорії залежно від суб'єктного складу осіб, права яких порушуються. Так, до першої категорії слід віднести порушення, що мають місце щодо об'єктів, права, патенти чи свідоцтва на які ще є чинними. Натомість до другої категорії варто віднести порушення, які спрямовані проти прав суб'єктів інтелектуальної власності, що стали суспільним надбанням.

Дослідженню порушень, що нами віднесено до першої категорії, присвячено низку наукових робіт, зокрема таких авторів, як С. А. Сударіков, А. С. Нерсесян, Г. О. Андрощук, С. В. Шкляр; крім того, аналіз бази Єдиного державного реєстру судових рішень* свідчить про значну кількість справ, присвячених спорам про порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності, патенти, свідоцтва, на які є чинними. Натомість нами виявлено лише незначну кількість публікацій, зокрема В. Ю. Джермакяна, Р. Вайкхарі, праці яких проаналізовано в даній статті та які присвячені питанню форм порушення прав суспільства на об'єкти інтелектуальної власності, що стали суспільним надбанням.

Таким чином, метою даної статті є виокремлення й дослідження основних форм порушення прав суспільства на об'єкти інтелектуальної власності, що має місце у сфері охорони здоров'я, а також надання рекомендацій щодо можливих шляхів подолання та уникнення таких порушень у майбутньому.

Як свідчить і судова практика, і дослідження науковців, поширеними є такі дії суб'єктів правовідносин у сфері охорони здоров'я і інтелектуальної власності, що мають своїм наслідком порушення прав суспільства на об'єкти, які стали суспільним надбанням і можуть використовуватися для сприяння у реалізації прав,

© В. В. Селіваненко, 2013

* Єдиний державний реєстр судових рішень – <http://www.reyestr.court.gov.ua/>

зокрема пацієнтів. Такі порушення відбуваються шляхом монополізації об'єктів, патенти, права, свідоцтва, на які вже закінчили свій строк чинності. Йдеться про такі явища, як: «патентний тролінг», реєстрація торговельних марок без наміру їх використання тощо. Розглянемо найбільш поширені форми порушень.

Іноземні науковці, зокрема Р. Вайкхарі³, визначають «патентний тролінг» як процес придбання компаніями, що не здійснюють будь-якого виробництва, патентів з метою подальшого блокування використання об'єктів, захищених ними, і їх перепродажу за вищими цінами компаніям-виробникам.

Дещо іншої позиції щодо термінології дотримується російський науковець В. Ю. Джермакян. Він зазначає, що «патентні тролі» (у значенні патентів, а не власників таких патентів) «видані без обману патентних експертів, з адекватними рівню техніки формулами винаходу. ... Це, як правило, різні додаткові опції та інші розширення функціональних можливостей»⁴. Натомість ним пропонується використовувати термін «парасоликові патенти», або спекулятивні заявки, у зв'язку з чим зазначається⁵: «Не викликає ніяких заперечень і має право на існування загальний принцип «парасоликового» захисту *дійсно нових і оригінальних* винаходів, патентування яких здійснюється з найбільш широким об'ємом прав, що запитуються, у формулі винаходу. Саме в такому, добросовісному контексті завжди розумівся принцип парасоликового захисту власних розробок, тобто широкої, необмеженої окремими формами виконання винаходів, але у той же час такої, що не пересікається з чужими правами чи з інтелектуальною власністю, що стала суспільним надбанням». Натомість практика подання таких парасоликових заявок, як далі зазначає автор, свідчить, що дуже часто до них включаються не лише нові винаходи, але й такі, що вже стали суспільним надбанням.

З приводу спекулятивних заявок В. Ю. Джермакян зазначає, що на сьогоднішній день немає єдності у розумінні природи спекулятивних заявок, до яких також відносять заявки з великою кількістю пунктів формули, багатоваріантні заявки, в тому числі з формулами Маркуша, ті, в яких розкривається результат без пояснення його досягнення тощо. І такі заявки можуть містити, а можуть і не містити у собі елементи (об'єкти), що вже стали суспільним надбанням або не є новими.

Таким чином, аналізуючи поняття «спекулятивна заявка», «парасоликова заявка» та заявка, що містить формулу Маркуша, можна встановити такий зв'язок між ними: заявка за формулою Маркуша та парасоликова заявка визначають такий тип заявки, яка містить широкий обсяг заявлених пунктів винаходу. Відмінність полягає в тому, що формула Маркуша з самого початку стосувалася заявок, об'єктом яких були хімічні речовини, натомість парасоликові заявки стосуються будь-яких об'єктів (нині така відмінність майже відсутня). Натомість спекулятивна заявка визначає те, наскільки повними, достовірними й достатніми є відомості, що підтверджують можливість здійснення винаходу (корисної моделі). Проте жодне із зазначених понять повною мірою не відображає того, що нами розуміється під зловживанням правами на об'єкти інтелектуальної власності у формі «патентного тролінгу».

Під даним поняттям ми розуміємо практику осіб (як фізичних, так і юридичних) щодо набуття прав інтелектуальної власності на об'єкти, які є очевидними (не новими) та/або стали суспільним надбанням, з метою подальшої монополізації певного ринку товарів (послуг). При цьому в подальшому реалізація отриманих прав такими особами здійснюється здебільшого у формі заборони іншим особам у використанні об'єктів, при виготовленні яких (або при наданні послуг) застосовано об'єкт, права інтелектуальної власності на які захищено патентом чи свідоцтвом; найчастіше це здійснюється у формі внесення об'єктів інтелектуальної власності (об'єктів «патентного тролінгу») до митних реєстрів таких об'єктів або шляхом подання позовів про заборону використання згаданих об'єктів іншими особами. Таким чином, «патентний тролінг» є однією з форм зловживання особами правом, в даному випадку – на набуття прав інтелектуальної власності.

Основною ж причиною виникнення подібних ситуацій є те, що патенти на промислові зразки та на корисні моделі, які найчастіше використовуються при «патентному тролінгу» відповідно до ст. 18 Закону України «Про охорону прав на промислові зразки» та ст. 16 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» видаються під відповідальність заявника після проведення лише формальної експертизи (що є недопустимим особливо у сфері охорони здоров'я). Як приклад судового захисту від «патентного тролінгу» наведено судову справу № 2-1547/12 Солом'янського районного суду м. Києва, а як чинні патенти – «патентні тролі»: патенти України на промислові зразки №№ 21644 («Пробка гумова для закупорювання флаконів з лікарськими засобами»), 22224 («Пляшка скляна для крові, лікарських засобів, інфузійних та трансфузійних препаратів»). З метою створення умов для подолання даного явища пропонуємо вжиття декількох заходів, зокрема, запровадження кваліфікаційної (по суті) експертизи об'єктів, що заявляються як корисні моделі та промислові зразки, а також вилучення з числа об'єктів, що можуть бути захищені як корисні моделі, насамперед, методів лікування та, на перспективу, – лікарських засобів та хімічних речовин. Так, останній із наведених заходів допоможе уникнути подвійного захисту як винахід і як корисна модель одного й того ж об'єкта.

Прикладами «патентного тролінгу» та позитивного досвіду боротьби з ними є такі судові справи: № 2-1547/12, що розглядалася Солом'янським районним судом м. Києва, рішення від 22 лютого 2012 р.⁶, № 7/565, що розглядалася Господарським районним судом м. Києва, рішення від 23 лютого 2012 року⁷. Так, у першій справі позивачі просили визнати недійсним деклараційний патент України № 14675 на корисну модель «Ультразвуковий очишувач контактних лінз», оскільки даний об'єкт не є новим. Під час розгляду справи судом було встановлено таке: починаючи з січня 2006 р., позивачі ТОВ «Американський інститут лазерних технологій «АІЛАЗ» та ТОВ «ОАЗИС Суплай» імпортують в Україну ультразвукові очишувачі лінз

CD2900; у травні 2006 р. на ім'я відповідача видано деклараційний патент, що оспорується; до дати подання заявки на корисну модель за оспорюваним патентом загальнодоступними у світі стали відомості щодо сукупності суттєвих ознак корисної моделі, які зазначені в описі до деклараційного патенту.

Таким чином, отримання відповідачем патенту на об'єкт, що не був новим, було спрямовано не на сприяння науковому поступу та підтвердженню новаторства автора у даній сфері, а на недобросовісну й необгрунтовану монополізацію відповідного сектору постачання, виробництва продукції у сфері охорони здоров'я.

Аналогічна ситуація мала місце і у другій із зазначених справ, в якій відповідачем (компанією «Ле Лаборатуар Серв'є») було отримано патент України № 57188 на винахід «А-Кристалічна форма трет-бутиламінової солі периндоприлу, спосіб її одержання і фармацевтична композиція, що її містить». Натомість, мотивуючи свій позов, компанія-виробник генеричних лікарських засобів, а надалі – і судовий експерт, протиставили даному патенту відомості, що містяться у Європейських патентах на винаходи №№ EP0308341 (патент 1988 р.), EP0049658 (патент 1981 р.). У результаті розгляду справи судом було визнано недійсним зазначений патент на винахід. Досліджене рішення суду фактично допустило на ринок України генеричні версії лікарських засобів, у яких використовується речовина периндоприл, а це – лікарські засоби від серцевої недостатності та артеріальної гіпертензії⁸.

Наступною формою порушень прав суспільства і суб'єктів господарювання є недобросовісна монополізація позначень у таких випадках:

1) реєстрація торговельної марки на території України, або поширення дії міжнародної реєстрації на таке позначення, без мети її використання. Так, у справі № 20/210, що розглядалася Господарським судом м. Києва, рішення від 6 лютого 2008 р.⁹ судом було встановлено такі обставини: відповідач набув в Україні статус володільця міжнародної реєстрації № 756897 на торговельну марку «ZENIT» (дата реєстрації – 26 березня 2001 р.), в тому числі для товарів 5 класу МКТП: фармацевтичні, антидепресивні, анальгетичні, знеболювальні та протизапальні препарати та речовини. Проте за весь час поширення реєстрації даної торговельної марки на територію України не ввозилися товари, марковані даним позначенням. Крім того, в Україні не було зареєстровано лікарських засобів під такою назвою. Враховуючи викладене, а також положення ст. 18 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» суд дійшов висновку про обгрунтованість вимог позивача щодо дострокового припинення дії міжнародної реєстрації «ZENIT»;

2) реєстрація як торговельні марки позначення, що відтворюють географічні зазначення. Правові наслідки такого зловживання можна простежити на прикладі судової справи № 2-228/10, що розглядалася Солом'янським районним судом м. Києва, рішення від 12 листопада 2010 року¹⁰. У даній справі юридична особа, яка є власницею свідоцтва України на знаки для товарів і послуг №№ 34366, 34366 («Трускавецька нова», «Трускавецька особлива»), звернулася до суду з вимогою про визнання недійсним свідоцтва на знак № 43579 («Трускавецька класична»). Даний позов було задоволено, оскільки оспорюваним знаком було визнано схожим настільки, що його можна сплутати з протиставленими знаками позивача. При цьому ані в матеріалах судової експертизи, ані в мотивувальній частині рішення не було досліджено питання про те, що обидва знаки містять елемент, який відтворює географічне зазначення, тобто є не охоронюваним як торговельна марка. Як наслідок такої практики в Україні монополізованими є більшість відомих географічних зазначень мінеральних вод, які використовуються у лікуванні, що, на нашу думку, є неприпустимою практикою зловживання права інтелектуальної власності з боку окремих суб'єктів;

3) реєстрація як торговельна марка позначення, що відтворює назву лікарського засобу (про відмінність між даними правовими категоріями див., зокрема, В. В. Селіваненко¹¹). Для прикладу доцільно навести справу № 2-769/10, що розглядалася Солом'янським районним судом м. Києва, рішення від 10 грудня 2010 року¹². У зазначеній справі було встановлено таке: позивач ТОВ «ЕРБІС» з 1993 р. використовує позначення: «ІНФОРМАЦІЯ_3», «ІНФОРМАЦІЯ_2» для групи препаратів, одержаних з тканини тваринного походження, яким притаманна профілеративна активність. Препарат призначений для підвищення імунобіологічного статусу організму сільськогосподарських тварин, що підтверджується доданими до матеріалів справи доказами.

Водночас встановлено, що 10 квітня 2009 р. Відповідачем-1 на ім'я Відповідача-2 ОСОБА_1 були видані свідоцтва України на знаки для товарів і послуг 5 класу МКТП (фармацевтичні та ветеринарні препарати), які відтворюють позначення, схожі з позначеннями «ІНФОРМАЦІЯ_3», «ІНФОРМАЦІЯ_2», для маркування власної продукції.

Таким чином, Відповідач – 2 недобросовісно зареєстрував на своє ім'я позначення, яке відтворює назву лікарського засобу, що при цьому було відомим протягом тривалого часу.

Враховуючи викладені обставини, суд дійшов висновку про необхідні визнання недійсним оспорюваного свідоцтва.

Тим часом правовий захист багато в чому залежить саме від того, наскільки швидко й правильно буде вирішено спір.

Цьому, на нашу думку, мають допомогти дві супутні тенденції юридичного і юридично-морального спрямування: йдеться про зміни у законодавстві, які можуть сприяти реалізації юрисдикційної форми захисту порушених, оспорюваних прав інтелектуальної власності та підвищення рівня юридичної культури суспільства у цілому та у сфері господарювання зокрема як гарантії реалізації неюрисдикційної форми захисту. Так, досліджуючи судову практику, нами було виявлено, що у багатьох випадках особи, чий права були

порушені, спершу зверталися до порушників з листами-попередженнями, якими, реалізуючи неюрисдикційну форму захисту (самозахист), мали намір припинити порушення прав. Проте, як свідчать матеріали таких судових справ, власники прав таким чином не лише не отримали бажаного результату – порушення не припинялися, а й узагалі не отримували відповіді на власні листи. Саме тому виникла необхідність вжиття заходів на рівні формування державної програми пропагування дотримання прав інтелектуальної власності, чесної підприємницької практики. Особливо при цьому варто робити акцент на негативних наслідках порушення прав інтелектуальної власності, що мають місце у сфері охорони здоров'я; неодмінно варто звертати увагу й на протилежну тенденцію – зловживання правом інтелектуальної власності та неприпустимість подібних практик.

У цілому ж під неюрисдикційною формою захисту прав розуміється сукупність дій юридичних і фізичних осіб щодо захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, які здійснюються ними самостійно, без звернення за допомогою до державних або інших компетентних органів. Йдеться лише про законні засоби захисту¹³. Прикладом такого захисту можуть бути публічні заяви власників таких об'єктів (чи їх повноважних представників) про те, що певне підприємство використовує неналежний йому об'єкт, надсилання листів із попередженням про незаконність певної діяльності.

Юрисдикційна форма захисту прав передбачає діяльність уповноважених державою органів щодо захисту порушених або оспорюваних прав на комерційне найменування. Його суть полягає в тому, що особа, права і законні інтереси якої порушені неправомірними діями, звертається за захистом до державних органів або інших компетентних органів, які уповноважені застосовувати необхідні заходи для відновлення порушених прав і припинення правопорушення. Такими державними та іншими компетентними органами є МВС України, Антимонопольний комітет України, суди, митні органи, МОЗ України, Державна служба інтелектуальної власності.

Дослідженню недоліків, прогалин та переваг захисту прав інтелектуальної власності присвячена численна кількість дисертаційних досліджень, зокрема Є. В. Юркової¹⁴, Ф. О. Кіріленко¹⁵, І. С. Кравченка¹⁶, О. В. Ришкова¹⁷, В. Д. Гулкевич¹⁸, О. О. Штефан¹⁹, О. А. Андрейцевої²⁰. Так, останньою з названих науковців запроваджено поділ цивільно-правових способів захисту на об'єкти промислової власності; хоча, на нашу думку, в цьому полягає й суттєвий недолік роботи, адже подібного поділу не запропоновано і щодо інших об'єктів.

Натомість не вбачаємо необхідності щодо запровадження спеціального поділу на такі способи, адже такий поділ вже здійснено в спеціальних законах, які визначають повноваження державних органів щодо захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності.

У свою чергу нами помічено тенденцію серед науковців, які досліджують тему захисту прав на зазначені об'єкти, щодо посилення відповідальності за відповідні порушення. Так, С. С. Волков прямо зазначає про необхідність «підвищення кримінальної відповідальності за злочини, спрямовані проти інтелекту людини, як особливо суспільно небезпечні»²¹; О. В. Ришкова²², по суті підтримуючи дану позицію, підкреслює, що цивільно-правовий механізм захисту прав інтелектуальної власності в сучасних умовах не здатен повною мірою забезпечити її захист. Компенсаційний принцип стосовно прав інтелектуальної власності має бути замінено на кратний, згідно з яким розмір майнової відповідальності збільшується у два і більше разів залежно від розміру завданих збитків та інших обставин за принципом: чим більші збитки (школа), тим суворішою є відповідальність.

Поширення подібних поглядів та можливих законодавчих змін і на сферу охорони здоров'я створить ще більше перешкод у реалізації державою своїх соціальних функцій щодо забезпечення прав пацієнтів, адже у випадку посилення охорони та зміни механізму розрахунку збитків збільшаться ризики діяльності не лише національних генеричних компаній, благодійних організацій, що постачають в Україну необхідні лікарські засоби та медичне устаткування, а й самої держави, яка у випадку видачі примусових ліцензій змушена буде самостійно виплачувати значні відшкодування компаніям-власникам прав або покладати ці витрати на ліцензіатів.

Тому, на нашу думку, у випадку наявності економічно обґрунтованої необхідності посилення захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності таке посилення повинно стосуватися лише тих сфер, які не стосуються соціального сектору виробництва і надання послуг, а особливо сфери охорони здоров'я.

Досліджені приклади порушення прав суспільства на об'єкти інтелектуальної власності свідчить про значне поширення форм та випадків таких порушень. Так, нами були досліджені випадки «патентного тролінгу» у сфері патентного права, випадки зловживання правами у сфері охорони прав на засоби індивідуалізації тощо, які є досить поширеними в практиці діяльності суб'єктів господарювання в Україні. Натомість, як свідчить проаналізована нами судова практика, випадки судового захисту від подібних зловживань правами, що ініціюються окремими громадянами чи суб'єктами господарювання, є поодинокими і не завжди досягають поставленої мети. Така ситуація у сфері охорони здоров'я призводить до ускладнень у реалізації прав людини у сфері охорони здоров'я, зокрема, передбаченого ч. 1 ст. 12 Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права²³, відповідно до якої держави-учасниці визнають право кожної людини на найвищий досяжний рівень фізичного і психічного здоров'я.

- ¹ Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
- ² Право власності в Україні [Текст] : навч. посіб. / О. В. Дзера [та ін.] ; ред. О. В. Дзера, Н. С. Кузнецова ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : Юрінком Інтер, 2000. – 812 с. – С. 505.
- ³ *Rajkumar Vaikhari*. The Effect of Patent Trolls on Innovation: A Multi-Jurisdictional Analysis / *Indian Journal of Intellectual Property Law*, Vol. 1, p. 64, 2008, pp. 33–48.
- ⁴ Джермакян В. Ю. Появятся ли на российском рынке «патентные тролли»? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gorodissky.ru/publications/articles/?newsid=75>
- ⁵ Джермакян В. Ю. Спекулятивные заявки, зонтичные патенты и последствия обмана патентного ведомства (российский и зарубежный опыт) / В. Ю. Джермакян. – 2-е изд. – М.: Информ.-изд. центр Роспатента, 2005. – 248 с. – Стр. 119, 155.
- ⁶ Рішення Солом'янського районного суду м. Києва від 22.02.2012 зі справи № 2-1547/12 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/21822691>
- ⁷ Рішення Господарського суду м. Києва від 23.02.2012 зі справи № 7/565 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/21778561>
- ⁸ Інструкція для медичного застосування препарату «ПЕРИНДОПРИЛ-ПІХТЕР» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mozdocs.kiev.ua/likiview.php?id=25886>
- ⁹ Рішення Господарського суду м. Києва від 06.02.2008 зі справи № 20/210 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/1386067>
- ¹⁰ Рішення Солом'янського районного суду м. Києва від 12.11.2010 зі справи № 2-228/10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/12290136>
- ¹¹ Селіваненко В. В. Особливості правового регулювання засобів індивідуалізації у сфері охорони здоров'я (на прикладі торговельних марок для лікарських засобів) // Актуальні проблеми медичного права: матер. І Всеукр. наук.-практич. конф. / Упор. В. Д. Берна, О. О. Мавед; Міжнародний гуманітарний університет. – Одеса: Фенікс, 2013. – 234 с. – С. 165–168.
- ¹² Рішення Солом'янського районного суду м. Києва від 10.12.2010 зі справи № 2-769/10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/12832339>
- ¹³ Сергеев А. П. Право интеллектуальной собственности в Российской Федерации: Учебник. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2004. – С. 596.
- ¹⁴ Юркова Є. В. Адміністративно-правова охорона права інтелектуальної власності в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Є. В. Юркова; Запорізь. нац. ун-т. – Запоріжжя, 2011. – 15 с.
- ¹⁵ Кіріленко Ф. О. Адміністративно-правовий захист права інтелектуальної власності правоохоронними органами України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Ф. О. Кіріленко; Нац. акад. внутр. справ. – К., 2011. – 16 с.
- ¹⁶ Кравченко І. С. Адміністративно-юрисдикційна діяльність органів внутрішніх справ у сфері захисту права інтелектуальної власності: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / І. С. Кравченко; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. – Д., 2010. – 20 с.
- ¹⁷ Ришкова О. В. Захист прав інтелектуальної власності за цивільним законодавством України: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / О. В. Ришкова; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2007. – 21 с.
- ¹⁸ Гулкевич В. Д. Кримінально-правова охорона авторського права і суміжних прав: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / В. Д. Гулкевич; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л., 2008. – 20 с.
- ¹⁹ Штефан О. О. Позовне провадження у справах з авторських і суміжних правовідносин у цивільному судочинстві України: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Олена Олександрівна Штефан; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – К., 2000. – 19 с.
- ²⁰ Андрейцева О. А. Цивільно-правові способи захисту прав на об'єкти промислової власності: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / О. Б. Андрейцева; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2009. – 20 с. – С. 7.
- ²¹ Волков С. С. Нові підходи до визначення та охорони інтелектуальної власності: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / С. С. Волков; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2011. – 19 с. – С. 5.
- ²² Ришкова О. В. Захист прав інтелектуальної власності за цивільним законодавством України: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / О. В. Ришкова; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2007. – 21 с. – С. 5.
- ²³ Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_042

Резюме

Селіваненко В. В. Форми порушення та захист прав суспільства на об'єкти інтелектуальної власності у сфері охорони здоров'я.

Статтю присвячено дослідженню найбільш поширених форм порушення прав суспільства на об'єкти інтелектуальної власності, що стали суспільним надбанням, у сфері охорони здоров'я. Проаналізовано випадки зловживань патентними правами, у зв'язку з чим запропоновано використання терміна «патентний тролінг», якому дано авторське визначення, та правами на засоби індивідуалізації. Дослідження відповідних форм супроводжується аналізом конкретних випадків судової практики, що мали місце в судах України. Крім того, у статті подано рекомендації щодо створення підстав для уникнення подібних порушень, зокрема запровадження кваліфікаційної (по суті) експертизи об'єктів, що заявляються як корисні моделі та промислові зразки, недопущення реєстрації як торговельних марок позначень, що відтворюють географічні зазначення. Також у статті проаналізовано основні засади захисту прав суспільства на об'єкти інтелектуальної власності.

Ключові слова: «патентний тролінг», зловживання правами, суспільне надбання, порушення прав, охорона здоров'я.

Резюме

Селіваненко В. В. Формы нарушения и защиты прав общества на объекты интеллектуальной собственности в сфере здравоохранения.

Статья посвящена исследованию наиболее распространённых форм нарушения прав общества на объекты интеллектуальной собственности, ставших общественным достоянием, в сфере охраны здоровья. Проанализированы случаи злоупотреб-

ления патентными правами, в связи с чем предложено использование термина «патентный троллинг», которому дано авторское определение, и правами на средства индивидуализации. Исследование соответствующих форм сопровождается исследованием конкретных случаев судебной практики, имевших место в судах Украины. Кроме того, в статье предоставлены рекомендации касательно создания условий для избегания подобных нарушений, в частности, внедрение квалификационной (по сути) экспертизы объектов, заявляющихся как полезные модели и промышленные образцы, недопущения регистрации как торговые марки обозначения, воссоздающие географические обозначения. Кроме того, в статье проанализированы основы защиты прав общества на объекты интеллектуальной собственности.

Ключевые слова: «патентный троллинг», злоупотребление правами, общественное достояние, нарушение прав, здравоохранение.

Summary

Selivanenko V. Forms of infringement of public rights to intellectual property objects in the field of public health service.

The present paper covers the most common forms of infringement of public rights in intellectual property objects that entered the public domain in the field of public health service. Particularly, it includes the analysis of a number of cases of abuse of patent rights (giving birth to the term «patent trolling» of which an author's definition has been provided in the paper) and of rights to means of individualization. Research into specific forms of infringement is illustrated with the analysis of respective case-law of the Ukrainian courts. Furthermore, the paper contains recommendations on how to create the conditions for avoidance of such infringements, such as, inter alia, introduction of qualifying (substantive) examination of objects filed as utility models and industrial designs, preventing registration as trademarks of the signs reproducing geographical indications.

Key words: «patent trolling», abuse of rights, public domain, infringement of rights, public health service.

Отримано 19.08.2013